TOIMETUS JA TALITUS:
Jõhwis, Rakwere tän. 7-a.

Toimetaja kõnetunnid esmaspäewal, kolmapäewal, neljapäewal ja laupäewal k 9—11

Kontor awatud kella 8—6

Alutaguse Teataja

Üksik number 5 ſenti.

TELLIMISE HIND:

1 kuu postiga	45 senti.
3 kuud „	130 „
6 „ „	250 „
1 aasta „	5 kr.

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid.

Käsikirjad, mis alalistelt kaastöölistelt ei tule, arwatakse maksu alla, kui neil tasunõudmine peale kirjutatud. Tarwitamata jäänud käsikirju ei hoita ilma wastawa soowiawalduseta alal.

Ilmub Jõhwis
igal kolmapäewal ja laupäewal

Kuulutuse hinnad: 1 millim. 1 weerul kuulut. küljel 3 senti, lehe tekstis ja eesotsas 8 senti. Tööotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutusi wõetakse wastu lehe ilmumise eelpäewal kuni kella 12.

№ 4. Jõhwis, kolmapäewal, 9. ſeptembril 1931. a. III aastakäik.

Wiru malewa 6. peopäew.

Kaitseliidu pidustused.

Malewlaſi üle Wirumaa Jõhwis. Diwiiſi ülem A. Tõnisſon malewlaſi terwitamas. 6 walge riſti Jõhwi malewkonnale.

Pidustused õnnestusid ka sissetulekult.

6. ſept. pühitſes Jõhwis kaitſeliidu Wiru malew oma 6. aaſtapäewa. Aaſtapäewa pühitſemiſeks tulid kohale malewkondade eſirühmad ja Jõhwi malewkond terwes kooſſeiſus. Kell $^{1}/_{2}$2 algas ilberdawa wihma all turuplatſil paraad.

Paraadiſt wõttis oſa ka Jõhwis aſuw 4. üksik jalawäe pataljon.

Paraadil terwitas wäeoſaſid I diwiiſi ülem kindral A. Tõnisſon, tuletades meele kaitſeliidu tähtſuſt Wabadusſõja päewil. Rõõmuga märkis diwiiſiülem ſeda kooskõla, mis walitſeb Jõhwis kaitſeliidu ja kaitſewäe wahel. Diwiiſi ülema ettepanekul hüütakſe Wiru malewale kolmekordne elagu, mispeale lauldakſe hümni.

Järgmiſena ütleb kaitſeliidule terwituſe Wiru maawalitſuſe poolt Wiru maawalitſuſe eſimees K. Pajos ja Wiru malewapealik kolonel Waher.

Peale terwituskõneſid diwiiſi ülem kindral A. Tõnisſon paneb 6. tublimale kaitſeliitlaſele — major Tombergile, lipnik G. Soodenile, H. Lutſule Jõhwiſt; H. Alakülale, Mäetaguſelt Wodjale, Wokaſt ja A. Prillupile — Kalwiit — III järgu „Walgeriſti" rinda hoolſa teeniſtuſe taſuks.

Lõpuks ſammuſid wäeoſad kaitſeliiduga eesotſas paraadſammul diwiiſiülema eeſt mööda.

Jõhwi põllumeeste ſeltſi näituſalas oli korraldatud näitemüük ja õnneloſimiſed.

Paraadil ja näituſalas mängis 1. diwiiſi puhkpillide orkeſter.

Piduſtuſed lõppeſid Tolla näitlejaskonna kaaſtegewuſel korraldatud peoga tuletõrje ühingu ſaalis. Peol kanti ette A. Kitzbergi näidend „Enne kukke ja ja koitu."

Pidu õnneſtus ülihäſti.

Wiru kari kontrolli all.

Alutaguse II kontroll ühing esikohal. Paremad karjad: B. Eljasel Vokas ja V. Sirenil Vaivaras

Parem toitmine ſuurendab toodangut.

Wirumaal töötaſid k. a. juunis 33 kontrollühingut (321). Neisſe kuuluſid 825 karja (747) 5263 lehmaga (4699). Sellega oli kontrolli all 10,3 %) Wirumaa lehmiſt, ehk ümarguſelt iga kümnes lehm. Ühingus oli keskmiſelt 25,0 karja (23,3) 159 lehmaga (147). Karjas oli ſellega läbiſtikku 6,4 lehma (6,3). Nii laienes ja tugewnes Wirumaal kontroll-ühingute wõrk waatamata majanduslikule kitſikuſele.

Aaſta läbi teoſtati kontroll 701 karja kohta (oſa oli uuſi liikmeid) ja aaſtaaruandeisſe tuli 3681 aaſtalehma (3860). Toodangud kujuneſid keskmiſelt lehma kohta, wõrreldes eelmiſe aaſtaga, kõrgemaks järgmiſelt:

1929/30. k./a. 2677 kg piima, 96,62 kg wõiraswa, raswa % 3,61
1930/31 „ 2722 kg piima, 99,76 kg wõiraswa, raswa % 3,66
Tõus + 45 kg piima, + 3,14 kg wõiraswa, raswa % + 0,05
% 1,7 % 3,2 %

Sellega tõuſis keskmine piimatoodang 1,6 % ja wõiraswatoodang 3,2 %, ſeſt raswa % ſuurenes 0,05 wõrra. Üksikud karjad jaguneſid keskmiſe piima- ja wõiraswatoodangu järgi järgmiſelt:

kuni 2000 kg piima	106 karja	— 15,1 %
2001—3000 „ „	422 „	— 60,2 „
3001—4000 „ „	159 „	— 22,7 „
üle 4000 „ „	14 „	— 2,0 „
Kokku	701 karja	— 100,0 %

kuni 80 kg wõiraswa	163 karja	— 23,2 %
80,02—120 „ „	417 „	— 59,5 „
120,01—160 „ „	114 „	— 16,3 „
üle 160 „ „	7 „	— 1,0 „
Kokku	701 karja	— 100,0 %

Sellega oli enamik karjades, 60,2 %, keskmine piimatoodang 2—3 tuhande kg wahel. Toodangud olid madalad — alla 2 tuhande kg 15,1 % karjades ja kõrgemad — üle 3 tuhande kg — 24,7 % karjades. Umbkaudu ſamane oli jagunemine ka keskmiſe wõiraswatoodangu järgi. Kõrgemaid toodanguid ſaawutati järgmiſtes karjades, kus keskmiſelt lehma kohta aaſtas tuli wõiraswa üle 160 kg:

K/ü	aasta-lehmi	kg piima	kg wõiraswa	raswa %
1. Lillepuu t., J. Kuuſk, Wiru-Jakobi I	4,9	5061	194,12	3,83
2. Lillewälja t., J. Blumfeldt, W.-Maarja I	5,5	4625	176,59	3,82
3. Woka wiinaw., G. Eljas, Tolla	4,4	4496	171,50	3,81
4. Kingu t., J. Lillenberg, Wihula	2,7	4075	169,54	4,16
5. Kooli t., P. W. Raud, W.-Jaakobi I	2,0	4398	166,94	3,85
6. Pae t., P. Kaſikow, Alutaguſe II	4,0	4462	164,47	3,69
7. Weero t., W. Siren, Waiwara-Sinimägede	5,3	3890	161,08	4,22

1) ſulgudes on toodud eelmiſe aaſta andmed.

Üle 200 kg wõiraswa tootſid 23 lehma. Kõrgeima toodangu andis lehm nr. 67, Antu m., W.-Maarja II k./ü. Lehm nr. 67 on 10 a. wana, täiswerd friis, ja lüpſis 5797 kg piima, milles 246,12 kg wõiraswa, raswa % 4,26. Teiſele kohale tuli lehm nr. 41, Põdrangu m., W.-Maarja I k/ü. Lehm nr. 41 on 8 a. wana, täiswerd friis, ja lüpſis 5251 kg piima, milles 238,00 kg wõiraswa, raswa % 3,81.

Kontrollühinguiſt tuli Wirumaal eſikohale Alutaguſe II k/ü. 14 karja ja 117 aaſtalehma keskmine piimatoodang oli 3390 kg, milles 116,53 kg wõiraswa, raswa % 3,44 Teiſele kohale jäi Triigi-Uniküla k/ü. 27 karja ja 277 aaſtalehma keskmine oli: piima 3000 kg, milles 114,59 kg wõiraswa, raswa % 3,81. Üldſe oli ühinguid, kus ſaadi keskmiſelt lehma kohta aaſtas üle 100 kg wõiraswa, 12—36,4 % aaſtaaruandeid ſaatnud ühingute arwuſt. 21 k/ühingus oli wõiraswatoodang alla 100 kg. Karjapidamiſes ſammuwad Wirumaal eſirinnas Waiwara ja Wäike-Maarja ümbruskonna talupidajad. Samuti paiſtawad ſilma mõned teiſed piirkonnad, nt. Wiru-Jakobi, Tolla, Alutaguſe (ainult II k/ü.) jne. Neis piirkonnis oli piimakarja ſöötmine parim. Kohati on ka karjamaterjali arendamiſega rohkem edaſi jõutud.

Piimakarja ſöötmine kujunes Wirumaa kontrollkarjade keskmiſil andmeil järgmiſeks, kus andmed on toodud lehma kohta aaſtas ſöödaühikuis (= ſü) ja % %:

	1930/31 k/a.	1929/30 k/a	Rohkem (+), Wähem (—) ſü
Õlikooke	54 ſü — 2,5 %	58 ſü — 2,7 %	— 4 ſü
Muid jõuſööte	367 „ — 17,1 %	357 „ — 16,8 „	+ 10 „
Kõrsſööte	693 „ — 32,4 %	712 „ — 33,5 „	— 10 „
Juurwilju	159 „ — 7,5 %	145 „ — 6,8 „	+ 14 „
Muid tooresſööte	84 „ — 3,9 %	89 „ — 4,2 „	— 5 „
Karjamaad	784 „ — 36,6 %	764 „ — 36,9 „	+ 20 „
Kokku	2141 ſü — 100,0 %	2125 „ — 100,0 %	+ 16 ſü — 0,8 %

Sellega paranes üldine ſöötmine 16 ſöötühiku wõi 0,8 % wõrra. See andis liſatoodangut 45 kg piima (1,7 % rohkem), kuid wõiraswa ſaadi raswa % tõuſu tõttu rohkem 3,14 kg, ehk 3,2 %. Liſaſöötmine taſus end ſellega wäga häſti, ſeſt 1 ſü tootis ligikaudu 3 kg piima.

Söötmiſe parandamiſel olid mõõduandwad oma majapidamiſe ſaaduſed. Karjamaa kaſutus tõuſis 20 ſü wõrra. Jõuſöötade andmiſes wähendati piſut oſtujõuſööte, õlikooke, kuna rohkem tarwitati muid jõuſööte. Wiimaſed kooſnewad peamiſelt ſegajahudeſt, ſ. o. oma majapidamiſe ſaaduſteſt. Kõrsſööte anti lehmale wähem ja ſamuti piſut wähem ka muid tooresſööte. Kuid ſelle oſa täitis jälle karjamaa parem kaſutus. Sööte kulutati 100 kg 4 %-liſe piima kohta:

1929/30. k/a. Kokku ſü 84,3, ſelleſt põhiſööte 67,8 ſü ja jõuſööte 16,5
1930/31. „ „ 82,8, ſelleſt põhiſööte 66,5 ſü ja jõuſööte 16,3
Wähem kokku ſü — 1,5, ſelleſt põhiſööte — 1,3 ſü ja jõuſööte —0,2
% — 1,8 % — 2,0 % — 1,2 %.

Nii ſelgub, et parema ſöötmiſe (0,8 %) tõttu tekkinud liſatoodangute tõuſu tagajärjel (piimu + 1,7 % ja wõiraswa + 3,2 %) wahenes ſöödakulu 100 kg ſöödakulu kg piima kohta 1,8 % wõrra. See tähendab ſeda, et piima tootmine muutus odawamaks. Piimakarja ſöötmine ongi ſellepooleſt omapärane, et kulutades ſööte rohkem lehma kohta, hoitakſe neid kokku 100 kg piima kohta. Sarnaſele kokkuhoiule tulebki meil püüda, ſeſt waſtaſel korral ei kannata meie wälja madalaid piimahindu ja naabermaade karjakaswatajate wõiſtluſt.

A. Wask.

Jõhwi tuletõrje 48 aast.

Laupäewal, 5. ſept. pühitſes Jõhwi wabatahtlik tuletõrje ühing oma 48. aaſtapäewa. Piduſtuſed algaſid kell 6 tuletõrjujate piduliku rongikäiguga läbi alewi, eesotſas tuletõrje orkeſtriga. Rongikäigu järele riwiſtati tuletõrjujad ſeltſi alas üles, kus pidas päewakohaſe kõne ja ütles terwituſi ſeltſi eſimees T. Käbin. Kõne järgi kinnitati ſeltſi lipuwardasſe 48. aaſtapäewa mäleſtuſeks hõbenael. Selle järele jagati hoolſus- ja teeniſtusmärke.

1. järgu hoolſusmärgi — kuldriſti ſai A. Lurje. 2. järgu hoolſusmärgi ſaid: A. Willers, J. Oden ja R. Modiſepp. 25-a. teeniſtusraha ſaid: Kammer ja Jants, 20-a. teeniſtusraha ſai J. Kriis. 15-a. teeniſtusraha ſai A. Mäeker. 10-a. teeniſtusraha ſai L. Lokota ning lõpuks 5-a. teeniſtusraha 10 tuletõrjujat.

Wastuseks neile, kelledel mälu lonkab.

Narwa majaomanikkude „Alutaguſe Elu" märgib oma wiimaſes numbris, nagu oleks meie lehe waſtutaw toimetaja 1929 a. ſelle lehe majanduslikel põhjuſeil üle annud Lepikule.

Siinkohal tähendan, et andſin lehe Lepikule üle kaitſewäeteeniſtuſe tõttu omawahelise kokkuleppe põhjal tingimuſega, et peale kaitſewäeſt tagaſi tulekut lehe tagaſi ſaan. Wahepeal Lepik oli aga lehe alewiwanema koha eeſt maha hangeldanud ja oma parteiskt juudaſe oſa etendanud, ja loomulikult ei olnud mul wõimalus kohe lehte wälja anda. „Alutaguſe Elu" wiimaſeſt kirjutiſeſt nähtub, et nagu oleks ma lubaduſe annud Lepikule lehe majandusliku külje eeſt hoolt kanda, ſelliſt lubaduſt ma kuſagil annud ei ole, ehkki Lepik ſeda waſt heameelega oleks ſoowinud.

Kuidas Lepik ſel ajal lehte omale tahtis ja misſuguſtel tingimuſtel ſelleſt on olemas tema isiklikud kirjad, mis aga jäägu omawahele, aga kui juſt ſealtpoolt ſoowitakſe, siis wõime ka need kirjad ſelgituſeks awaldada!!!

Lille poiſtega ajalehe weergudel waidlema hakata oleks ülearune ja wäiklane, ja arwan, et ſelle kohta enam ſõnawõtmiſt ei tule.

W. M.

Sügisene raske töö kergemaks.

Kuidas saab kartulid ruttu nopitud.

Sügiſeſteſt töödeſt on Alutaguſel kartulinoppimine kõige tülikam. Nüüd on aga tehnika ſellel alal ka oma ſõna öelnud. Kartulinoppimiſe maſin kergendab ſeda tööd tuntawalt. Maſinaga wõib noppida 10 inimeſt 1 tiin kartuleid päewas. Tänawu, kus kartulipõllul ſuured warred on kartulinoppimiſe maſin hädawajalikum riiſt talus.

Uuemateſt tüüpideſt ületab kõik teiſed „Reima" tüüp, mis jätab kartulid peaaegu peſade kaupa lahtiſelt wakku. Ei loobi laiali, nagu mõni teiſt liiki maſin.

Aſjatundjad on ſelle maſina kohta kõige parema tunniſtuſe annud.

Müügil on maſin A. Willerſil Jõhwis, ſeal wõib teda näha iga päew. Tammiku aſunduſes töötab juba 3 ſügiſt mitu kartulinoppimiſemaſinat edukalt. Tugewamat liiki maſina hind 20 000 ſenti.

Jõhwi naiskodukaitses klassiwahed.

Ohwitſeride ja allohwitſeride naiſed ei ſobi omawahel.

Diwiiſiülema ſoow, et kõik üleajateenijate naiſed oleks naiskodukaitſe liikmed, on Jõhwi garniſonis täpſelt täidetud. Üleajateenija, kes naitub, peab teadma, et ta wõtaks ſarnaſe naiſe, kes oleks kõlbulik ka naiskodukaitſe perre.

Kuidas aga töötawad kõik need naiskodukaitſjad ühes peres? Üleajateenijate naiſed ei taha kuidagi ſobida ohwitſeride prouadega.

Paelameeſte prouad nuriſewad, et neid kodukaitſes ikka alati niiſuguſtesſe lihtſamate ametite peale määratakſe, kuna hrade ohwitſeride abikaaſad püüawad eſimeſt rolli mängida ja käſutada.

On tekkinud ſarnane ariſtokraatlik klasſiwahe naisjõudude peres. Ülemate teiſedpooled ei ſoowi, et alamate ſamaſed pooled oleks ſama tähtſad.

Talwel taheti aſutada Jõhwi naiskodukaitſe juurde oma laulukoor, kuid paarikordſe kooskäimiſe järgi jõuti otſuſele, et ega ſelleſt wälja ei tule ſeſt, kõrgem kiht ei ſoowinud, et pööbel ka oma healt tegi.

Käesolewaks talweks tahetakſe siiski oma laulukoor kokku ſaada.

—

Rattasõitja sõitis k/m. A. Schmidti waateaknasse.

Neiu sai haawata. Kahju 26 kr.

Esmaspäewal, 7. ſept. ſõitis Puru küla neiu S. K. Endiſelt teeniſtuskohalt koju wanemate poole alewiſt läbi rattaga. Alewis oli tal mitmeſuguſeid õienduſi ja ſelleſt tingitud ka ruttamine ja kihutamine rattaga. S. K. ſõitis poſtkontori poolt õige ſuure kiiruſega alla poole, ſaades juſt teekäänakute kohta kawatſedes ſõita kiriku poole, korraga aga leidis ta eneſe peapidi kaubamaja A. Schmidti waateaknaſt. Waateakna eſimene klaas, mis ligi $^{1}/_{2}$ ſnt. paks purunes, ſamuti ka tagumine õhem klaas. Waateaknale aſetatud mitmed elektritarbed ſaid puruſtatud. Tüdruk ſai peaſt mitmeſt kohaſt klaaſi killudeſt haawata.

Omanik hindab kogu kahju 26 kr., milliſe ſumma ettewaatamatu ſõitja wabatahtlikult ära taſus,

—

Kiwiõlls lüüakse lahinguid.

Politſeile pudeliga pähe.

Pühapäewa hommikul kogunes Kiwiõli jaama ſuurem ſalk Kiwiõli kaewanduſe tööliſi, kes olid ſaanud kätte oma palga, ja hakkaſid jaamaeinelauas õlut jooma. Joobnult aga tekkis meeſte wahel tüli ja lärm, nii et waigiſtamiſeks tuli politſeil wahele aſtuda. Wanem kordnik Lätt aſus tüli likwideerima. Ta käskis meeſtel jaamaruumiſt lahkuda. Mehed kuulaſid ſõna. Kuid wäljas lõi üks kaewanduſe tööline kordnikule ſelja tagant ootamatult täie õllepudeliga hoobi pähe, nii et kordnik kukkus uimaſelt maha. Ka siis jatkas ta hoopide andmiſt. Lööjal läks korda ära jooſta. Kuid ta isik on tuntud; ta nimi on Aleksei Wolkow.

Kordnik Lätt toimetati Tapa ambulantſi. Lööjal tuleb waſtuſt anda ametniku löömiſe eeſt, kui wiimane oli ametikohuſte täitmiſel.

—

Maawalitſuſed kaowad.

W. Maakeri poolt algatud allkirjade kogumine maawalitſuſte kaotamiſeks on lõpule jõudmas. Rahwas pooldab maal W. Maakeri eelnõud.

Klooritas peſu räbalaks.

Paar päewa tagaſi juhtus kalewiwabriku tööliſe A-ga peſu klooritamiſe õnnetus, mis tõi A-le kahju 15 krooni. A. hakkas klooritama peſu, kusjuures unuſtas kloorwee kurnamata, mistõttu kloor peſu katki „ſõi" ning täieſti tarwitamiſe kõlbmatuks tegi.

Kuulutage „Alutaguse Teatajas".

Esimene näidend Narwas?

Narwas tegutſes juba 100 aasta eeſt rändteater.

„Liso ja Ado“ 1831. a.

Narwas eſimene näidend kanti ette linna teatris augustikuu lõpul 1831. a. Eſimeſeks eestikeelſeks näidendiks oli „Liſo ja Ado“.

Eſimene näidend kanti ette linna teatris augustikuu lõpul 1831. a. Eſimeſeks eestikeelſeks näidendiks Narwas oli „Liſo ja Ado“. Selle näidendi tegelasteks olid: Liſo — noor Eesti naine, Ado — noor Eesti talupoeg, Jüri — kõrtsmik, Liſo iſa, Pilli-Jaak — torupillipuhuja. Liſo oſas eſines Lina Klemm, Ado oſas — Karl Klemm, Jüri oſas — Otto Klemm ja Pilli-Jaagu oſas — A. Wideman.

Narwa teatri eſimeſt etenduſt on korda läinud kindlaks teha ja andmeid ſelle teatri ajaloo kohta hankida Narwa tuntud wanawarakorjajal ja õpetajal G. Mattol, kes ka praegu algdokumentide omanik.

Narwa eſimeste näitlejate Klemmide pere on Narwaga ligemalt ſeotud, kuna ſiin oli nende alaline elukoht. Eſimeſe näidendi „Liſo ja Ado“ ettekanne nähtawasti meeldis inimestele, ſeſt järgmiſel teatriõhtul kanti ſee näidend uueſti ette publikule. Näitemäng kanti ette muidugi käſikirjaliſe teksti järele. Huwitaw on ka ſee, kas on Narwas ettekantud näidendil „Liſo ja Ado“ midagi ühiſt Pärnus a. 1829. näideldud teoſega „Liſo ja Ado“ ehk „See kawwal peigmees“. Wiſt ei ekſi meie, kui tõendame, et ſiin õieti ühe ja ſama laſtenäidendiga tegemiſt on — ta oli kuidagi Pärnuſt Narwa tulnud. Selle wäite tõenduſeks oleks mõlemi näitemängu peaaegu üheſugune nimi, mõlemis näitemängus eſineb laul ja tants, ka ettekandmiſe aja wahe on wäike (umbes $1^{1}/_{2}$ aastal).

Kuipalju näidendis on algupäraſt Eesti elementi, kuipalju laenu wõõrſilt, on raske ütelda. Olgu nüüd algupäraga lugu kuidas on, üks tõſiaſi jääb ſeisma: a. 1831. tuli Narwas eſimene eestikeelne näidend lawastuſele, milleſt nüüd täpſelt 100 aastat möödunud ja Narwa teatritegelaſed wõiwad kohaliku Eesti teatrielu ſaja-aastaſe tegewuſe juubelit pühitſeda.

Eſimeſele näitemängule, mille ettekandjaks oli arwatawasti rändteater, ei järgnenud eestikeelſed näidendid regulaarſelt, waid wahetewahel pikemate waheaegade järele. Dokumentideſt on näha, et traditſiooniline Jakobſoni „Arthur ja Anna“ on ette kantud Narwas 1873. a., millal alus pandi Eesti näitemängule ja üldſe ſeltskondlikule elule. Wahepealſete näitemängude kohta puuduwad andmed.

Kuna eestikeelne näitemäng Narwas ette kanti ajal, mil meie kirjanikkudeks olid peaasjalikult Saksa ſeltskonda kuuluwad iſikud, ſiis on aruſaadaw, et ſee ettekanne alguſe ſai Saksa näitlejate ringideſt.

Üldiſelt on teada, et Pärnus üsna warakult eestikeelſeid näidendeid on näideldud. Nii kanti ſeal ette tuttawa õpetaja-kirjandusharrastaja J. H. Roſenplänteri algatuſel a. 1816 „Talkus“, a. 1824 — „Permi Jogo unneäggo“, 1829. a. — „Liſo ja Ado ehk See kawwal Peigmees“ ja „Liſo ja Ado kihlatuſe päew“.

Kas need näitemängud Pärnuſt ka kaugemale ulatuſid, wõi kas ſarnaſeid näidendeid üldſe ka mujal ſel ajal näideldi, ſelle kohta puuduſid ſeni teated. Nüüd aga wõib kindlasti ütelda, et wähemalt üks neiſt näidendeiſt Narwas ettekandele tuli. G. Matto ſai hiljuti kätte trükitud kuulutuſ-eeskawaſid näidenditeſt, mis „Soome ſuurwürstiriigile priwilegeeritud“ Saksa Näitlejate Selts a. 1830 Tallinnas ja a. 1831 Narwas ette kantud. Otſustades nende kuulutuste-eeskawade järele, näib meil tegemiſt olewat mingiſuguſe rändteatriga, kes mõne aja möödumiſel oma tegewuskohta wahetas.

Nii andis ta nimetatud aastatel etenduſi 1830. a. detſembri alguſeſt kuni 1831. a. aprilli keſkpaigani Tallinnas ja ſelle järele 20. aprilliſt kuni ſama aasta 21. detſembrini Narwas.

Näitejuhiks oli Arnold Schultz ja näiteſeltskond andis ka ſuuri klaſſikaliſi teoſeid ette nagu „Hamlet“, „Wilhelm Tell“, „Rööwlid“, „Preciosa“ — oop., „Der Freyſchütz“ — ooper.

Huwitaw on ka tähele panna näiteſeltskonna wiljakuſt, ſeſt 8 kuu keſtes, mis ta Narwas tegutſes, jõudis ta ſiin 91 teatriõhtut korraldada, kusjuures harilikult ikka 2—3 näidendit ühel õhtul ette kanti. Etenduſi anti linna teatrimajas.

Kuuldawasti kawatſeb Narwa teater ſeda 100-aastaſt ſündmuſt pühitſeda mõne tähtſama näidendi ettekandmiſega ja arwatawasti korraldatakſe ka ſel puhul pidulik kooswiibimine, et ſeda haruldaſt juubelit jäädwustada.

Lugege „Alutaguse Teatajat“.

Raudteekratt tundis südametunnistuse piina.

Pihtis wanglas kriminaalametnikele oma warguſelugu.

1929. a. maikuul warastati Auwere-Soldina jaamade wahel reiſirongilt Narwas elutſewa W. Kiiſa wineerkohwer, milles oli umbes 100 kr. wäärtuſes kootud asju. Kohe peale warguſe awalikuks tulekut teatas K. warguſeſt politſeile.

Ajawiitmata aluſtati politſei poolt warga otſimiſt, kuid kõik püüded waraſt leida jäid asjatuks. Samuti jäid kadunuks warastatud kohwer ühes kraamiga.

Järgmiſel aastal tabati Tallinnas tuntud wargapoiſs Kriſtjan-Rudolf Tohwer, kes oli Eestis mitmel pool toiminud warguſi. Tabatu toimetati peale ülekuulamiſt Tallinna keſkwanglimajja trellide taha.

Mõni aeg peale tabamiſt eſitas T. wanglimajas palwega, et kohale kutſutaks kriminaalpolitſei. T. palwe täideti, ſeſt ta andis lubaduſe, et awaldab warguſe loo, mida politſei aasta aega tagajärjeta ſelgitanud, mis oſutus ka õigeks. Pikema jututa teatas T. wanglaſſe tulnud kriminaalpolitſei ametnikule, et tema toimis 1929. a. maikuul raudteel W. Kiiſa kohwri warguſe. Warastatud kootud kraami müünud ta ära Auwere-Joala wallas elutſewate talupidajatele, mis oſutus hiljem õigeks.

4. ſeptembril oli Tohwer Narwas Rakwere-Palde rahukogus waſtuſt andmas. Küſimuſe peale, kas tunnistab end ſüüdi, wastas Tohwer: „Tunnistan end ſüüdi ſüüdistusaktis ettetoodud piirides,“ — mis laſeb oletada, et T. on kohtuga tegemiſt olnud lugemata kordi, ſeſt ſelliſt waſtuſt wõib anda ainult iſik, kes järjeſt kohtu all olnud. Kohus mõiſtis teda 1 aastaks wangi.

ÜENÜSO awas tegewuſe

Noorte kontsert-miiting „Ilmarises“.

Ülemaaliſe Eesti Noorſoo Ühenduſe (ÜENÜ) Soldina oſakond awas pühapäewal, 6. ſeptembril, oma tegewuſe. Awaaktuſena oli korraldatud kontſert-miiting „Ilmariſes“ k. 12. Awaſõna ütles noorſoolane Leo Trellman. Kõnedega eſineſid G. Matto ja W. Muſtel.

G. Matto oma kõnes ſelgitas, miks loodi ÜENÜ, tutwuſtas kuulajaid tööga, mis noorſoo organiſatſioonides tehtud ja wiitas mõnele alale, kus noorſoolaſed ſeni weel wähe wõi hoopiſti pole tegelenud. Kõneleja toonitas ka eriti wanade ja noorte koostöö wajaduſt.

Järgmiſena rääkis W. Muſtel. Ta püüdis ajajärke noorte töös ära märkida ja neid iſeloomuſtada.

Kõnedele järgnes miitingu kontſertoſa. See koosnes ſegakoori lauludeſt hra Küünla juhatuſel, deklamatſioonideſt, ſoolonumbriteſt laulus ja tantſuettekanneteſt.

Lõpuks kanti ette näidend „Parunipruua Kai“, mis kaunis laduſasti läks. Näidendi nimioſas eſines prl. Jürgens ja publiku tuju tõſtis juba tema ilu.

Ettekannetega jäädi üldiſelt rahule, nõuti iſegi mõne pala kordamiſt.

Rahwaſt oli „Ilmariſe“ ſaal tulwil.

Narwa-tagune — Petseri nr. 2.

Külapeol kakeldi ja lööõdi pead weriſeks.

Noor külakakleja trellide taha.

13. aprillil wiskas Narwataga Permiskülas ſama küla elanik Pawel Eltſow kaklemiſe juures kiwiga 15 aast. poiſikeſele Iwan Kladeſhewile pähe raske haawa.

Kladeſhewile anti eſimeſt arſtiabi kohalikus apteegis, kuid õnnetu poiſike jäi meelemärkuſeta olekuſſe. Samal päewal toimetati ta hobuſel Narwa linna haigemajja, kus tunnistati K. haaw elukardetawaks.

Kaklemine ſai alguſe rahwamaja peol, kus Eltſow joobnud olekus ſattus pidul wiibiwate noormeestega tüli. Hiljem tuldi rahwamajaſt wälja, kus kakelus keſtis ſeni, kui Eltſow lõi Kladeſhewi kiwiga uimaſeks ja ſai iſe haawata.

Ametiwõimude poolt aluſtati juurdlus asja ſelgitamiſeks ja Eltſowi waſtutuſele wõtmiſeks.

Ülekuulamiſel ta tunnistas end ſüüdi.

4. ſept. oli ſee kaklemiſelugu arutuſel Rakwere-Palde rahukogus.

Kohtunik: „Kas teate, milles teid ſüüdistatakſe?“

Eltſow: „Ei tea.“

Koht.: „Süüdistuſeakti ſaite kätte?“

Eltſow: „Seda tean, et akti ſain kätte“.

Koht.: „Kas tunnistate end ſüüdi?“

Eltſow: „Jah. Olin täiesti joobnud. Palun määrata kergemat karistuſt.“

Peale mõneminutiliſe otſuſe tegemiſt, wõttes arweſſe üleſtunnistamiſt, mõiſtis kohus Eltſowi 8 kuuks wangi.

Kabli lärmas restoranis.

Jultunud põgenemine maamehe wankril.

Patukahetsus „punase laua“ ees.

3. weebr. tegi Joala tänawal aſuwas reſtoran „Pariiſis“ lärmi Iwan Kabli nimeline iſik. Et lärmitſejat ei läinud korda rahuſtada, ſiis kutſuti kohale politſeikordnik Kopti, kes palus Kablit reſtooraniſt lahkuda. K. ſeda ei täitnud, waid tegi weel enam lärmi. Nüüd toimetas korrawalwur lärmitſeja reſtoraniſt wälja ja aſetas teda areſtimajja toimetamiſeks juhuslikult möödaſõitwale maamehe reele. Umbes 20 ſammu läks ſõit õige rahulikult. Siis aga lõi K. ootamatult käega korrawalwuril mütſi peaſt ära ja jalaga pähe, mistõttu korrawalwur reelt maha kukkus. Seepeale ſõitis K. maamehega minema. Et K. põgenemiſel maamehe reel enam lärmi ei teinud ja põgeneja korrawalwurile tuntud oli, ſiis korrawalwur ei korraldanud tagaajamiſt, waid ilmus jaoskonda, kus kooſtati protokoll waſtutuſele wõtmiſeks. Mõni päew peale wahejuhtumiſt ſai K. ametiwõimudelt teada, et tema on politſeiniku peksmiſe päraſt waſtutuſele wõetud. See teade muidugi üllatas meeſt, ſeſt ta lootis põgenedes end päästa „ſoola putka“ paigutamiſeſt ja waſtutuſele wõtmiſeſt. Nüüd ootas teda aga kahekordne karistus. Et eeliſeiswat karistuſt mitte ſuurendada, ſiis tunnistas K. kohe end ſüüdi.

4. ſeptembril oli K. Narwas Rakwere-Palde rahukogus waſtuſt andmas. Kõigis ettepandud ſüüdistuſtes tunnistas ta end kohe ſüüdi ja palus kergemat karistuſt. Kohus arweſtades puhtſüdamliſe üleſtunnistuſega mõiſtis teda 3 kuuks wangi.

Weriſe ſuuga mees.

Teiſipäewal, 1. ſept. kukkus Tallinna mnt. üle tänawa minekul äkki maha keegi wanaldane mees. Mees hakkas maaslamades waljult karjuma ja lõpuks ſuuſt werd wälja ajama. Kordnik, kes nägi kõike ſeda pealt, toimetas haige autoga linna haigemajja. Nähtawasti tekkis mehel wäljas mõni raske ſiſeelundite rike.

Linawabriku haigekassa lahkub liidust.

70 laſt koſutas terwiſt.

Haigekassa tegewus normaalne.

Neil päewil pidaſid linawabriku haigekaſſa wolinikud oma peakoosolekut, milliſt juhatas Müürſepp ja protokollis Parts.

Koosoleku juhataja kandis ette käesolewa aasta tegewuſe aruande, milleſt ſelgus, et haigekaſſa wiimastel kuudel töötab normaalſelt. Kaheteiſtkuhandeline puudujääk loodetakſe aasta lõpul katta ning iſegi ülejääki aktiwa ſiſſekanda. Ka põhikirjas ettenähtud wiie protſendi ſiſſekandmine tagawara kapitali on ſündinud korralikult.

Koosolekul otſuſtati ühemeelſelt edaſi maksta ⅔ ſuuruſe abiraha (kodus ja ambulatoorſe rawimiſe puhul) alates teiſeſt haiguſe päewaſt wäljaarwatud pühad ja pühapäewaſed päewad. Erand on tehtud neile, kes nimetatud päewadel töötawad. Õnnetu juhtumiſe korral jääb maksma ſenine kord, kuid 1 haiguſe päewaſt. Surma juhtumil on ſamuti ſenine kord maksew ſ. o. kolmekümnekordne päewapalk.

Tänawu aastal käis N.-Jõeſuus terwiſt parandamas 70 laſt kahe wahetuſega; haigekaſſa kulutas 200.000 ſenti. Kuna ſuwekolonii kulud wõrreldes kaſſa ſeiſukorraga ſuured, ſiis otſuſtas haigekaſſa juhatus wabrikuwalitſuſega läbirääkimiſi aluſtada 1932. aasta hooaja ettewalmistuſe kawatſe. Nimelt ſoowitakſe näha, et oſanik (wab. wal.) ſaadaks omal initſiatiiwil kaſſa liikmed ſuwitama ja — omal kulul. Juhuſel, kui wabriku walitſus palwele waſtu ei tule, ſuletakſe tulewal aastal ſuwitus-punkt. Et aga Kreenholmi wabrikute ſeiſukord palju halwem on kui linawabriku oma, tööliſtele aga ſuwitamine wab. wal. kulul wõimaldatud, ſiis wõib loota, et ka linawabriku walitſus palwele waſtu tuleb.

Alates 15. ſep. otſuſtas haigekaſſa nõukogu lahkuda haigekaſſade liiduſt. Põhjuſeks on liigſete kulude kokkuhoid.

Haruldane maja Narwas.

Toaſeintel piibel piltides.

Arnold Jõgi maja, mis aſub Narwas, Helſingi tän. nr. 8, tuleb lugeda, üheks haruldaſemaks majaks Eestis. See maja Narwas on ehitatud juba Rootſi walitſuſe ajal, ja ſelle maja kahe toa ſeinad, umbes 1,5 meetri kõrguſelt on ehitatud hollandi tahwelkiwideſt, kuhu maitſerikkalt peale maalitud ſündmuſed piibliſt. Seintes on üldſe 2200 tahwlit, kus piltide näol terwe piibli ſündmuſed kujutatud. Tahwelſeinad on muinsuskaitſe alla wõetud. 5 aastat tagaſi tahtis üks wälismaalane neid ſeinu oſta, pannes juba 700 000 ſenti lauale, kuid omanik keeldus müümaſt.

Juhannes Killip.

Uut kilulinnast.

Mahajäetud plääsh ja Balti turniir — Jalgpalliwõistlus Narwa — Puuõli.

Nüüd on ſiis asjad niikaugel, et ſuur ſügis on käes. Enam ei ole naljalt päewa, mil ilma mantlita wälja minna wõib, ſeſt ilm on nagu noore tütarlapſe tuju — ſiin paistab päike, kuid ſealſamas ſabistab oma hookeſe wihma. Ja mis puutub ſoojaſſe, ſiis on ſellega asjad läbi. Päikeſepoolſel kõnniteel pole wiga, wõib lasta weel wõi ſärgiwäel, aga warjus — ſeal ei tee korralik ſügispalit juſt kuigi palju liiga.

Lewaliinid Tallinna ja Pirita wahel on lõpetanud ühenduſepidamiſe juba nädalapäewad tagaſi. Pirita plääſhil puhuwad kõledad ſügistuuled. Möödunud teiſipäewal oli nähtud Pirital weel nelja ſuplejat, kes olid juhuslikku publiku imetluſe objektiks. Arwati päris kindlasti, et need neli kuuluwad külmetusmaja teenijaskonda. Seſt egas riſtiinimene ſarnaſes külmas wees olla ſaa, kui ta, ſee riſtiinimene ikka, ei ole juſt Simptmann-Wambola wõi mõni teine niiſugune eskimo-laadiline ſaks.

Linnas eneſes, ſ. o. Tallinnas, ſuuremaid uudiſeid ei ole. Kogu ſee elamine-olemine wiimaſel ajal on läinud Balti turniiri tähe all. Jalgpall, jalgpall ja jalgpall — muuſt üldſe ei olnud juttu. Ja neid kihlweduſid, mis turniiri mängudele ſõlmiti! Miniſtriſt kuni ajalehepoiſini, kõik nad wedaſid kihla. Kel õnne oli, ſee wõitis. Jalgpalliasjatundjad aga kaotaſid, nagu harilikult. Üks lehemeeste ſumpti kuuluw ſaks „Päewalehe“ taluſt wedas kätt peale mitme ja mitme iſikuga ja kaotas nii, et wiſt eluajal enam kihla ei wea. Kel jatkus aga patriotiſmi ennustada Eesti wõitu, need tegid „iluſad ſhnitid“.

Muidugi tegi iluſad ſhnitid ka jalgpalliliit, kes turniiriga oma ümmarguſe miljoni ſiſſe wõttis. Jatkus kõigiks kuludeks ja jäi tubli noos weel ülegi — wanade aukude täiteks. Paiſtis, et wähemalt ſellel turniiril armas Jumal oli eeſtlane ja kõwa jalgpallarmastaja. Silmad olid ju niiwõrt iluſad!

*

Kuna nädal, nagu juba alul öeldud, möödus peamiſelt jalgpalli tähe all, ſiis lubatagu mulle, et ma oma kirja lõpus weel weidi räägin jalgpalliſt. Nimelt — Narwa ja ta ümbruſe jalgpalliſt, nii, nagu ta mulle paistab waadatuna Tallinna horitſondilt.

Ma tõesti ei tea, kui palju jalgpalliwõiſtluſi ma olen näinud. Samuti ei tea ſeda, kui paljuid olen ma kirjeldanud lehes. Igatahes wähe neid juſt ei tohiks olla. Narwas ma ſeni näinud pole ja Narwa jalgpalliſt kirjutanud ei ole. Aga wiimaſel ajal loetud ajalehesõnumite põhjal arwan, et ma ei ekſi palju, kui kirjeldan ühe ehtſat „Narwamaa“ jalgpalliheitluſt nii:

„Pühapäewal, ſel ja ſel kuupäewal leidis Narwas aſet jalgpalliwõiſtlus Narwa ja Puuõli koondusmeeskondade wahel. Juba neli tundi enne wõiſtluſe alguſt publik, olles hambuni relwaſtunud, pidas walwet raudteejaama ja ſpordiplatſi waheliſel teel, et ükski waſtasmeeskonna mängija terwete kontidega wäljale ei pääſeks. Jalgpalliwälja wärawaſſe oli aſetatud tugew kontroll. Ühtki, kel polnud kaaſas relwa, ſiſſe ei laſtud. Korraldaw ſelts waruſtas kõiki. Isteplatſide ja kallimate piletite omanikud ſaid ahjuroope, kirwe.d, hülgepüſſe jne., kuna ſeiſuplatſid pidid leppima aiaroigastega, wankriaiſadega jne.

Puuõli meeskond aga tegi üllatuſe. Ta ſaabus ſoomusautodel, ſaadetuna umbes wiieſtkümneſt oma poolt kaaſatoodud ja hambuni relwaſtatud pealtwaatajaſt. Wahekohtunik, tallinlane Goldberg astus ringi ja mäng algas.

Narwa meeskonna riietus oli: ſoomusſärgid, teraskiiwrid ja ſäärte ümber neljatolliſed terastorud. Puuõli meeskond ſellewastu kandis keſkaegſeid rüütlite raudrüüſid. Igal mehel oli wööl puſſnuga, kaptenil ametitunnuſena peale ſelle weel kümneliitriliſe mahutawuſega werekapp.

Eſimene poolaeg möödus wõrdlemiſi rahulikult. Puuõli keſktormaja tſuſkas puſſiga Narwa wärawawahile kõhtu, kuid ſoomusſärk wõttis hoobi waſtu ja häſtiſihitud kiwi publikuſt lõi Puuõli mehe pea lõhki. Wahepeal kahel puuõlilaſel õnnestus lüüa Narwa poolkaitſjale teiſe puſſihaawa ſelga. Mees kukkus maha ja jäi waguſaks, kuid ſelle aja ſees „Meiſſi lääs“ ſuutis wankriaiſade ja kaelkoolude abil materdada ſurnuks Puuõli wärawawahi. Neile wäikestele wahejuhtumistele ei pööratud tähelepanugi.

Teiſel poolajal mäng muutus weidi elawamaks. Puuõli kapten ſuutis rabada jaluſt maha Narwa waſakääre ja torkas talle puſſi kõrisſe, ſeades walmis werekapi. Narwa publik jooksis wäljale ja püüdis takistada kaptenit, kuid Puuõli mehed mörgaſid kooris: „werd, werd, me tahame näha werd!“ ja tormaſid omakorda wäljale. Tekkis wäike ſegadus. Kohaletõtanud jalgwäerügement kahe patarei ja lennu-eskadrilli kaasabil puhastas wälja publikuſt. Mängijaiſt oli jalul ainult kaks kummalgi poolel. Ülejäänuteſt wiidi 16 linna ſurnukambriſſe, 4 haigemajja. Kohtunik määras Narwa kahjuks penalty, ſeletades, et narwalaſed olid need, kes wäljale mängu ſegama tõttaſid. Tekkis jälle wäike ſõnelemine, mistagajärjel Narwa meeskond täies koosſeiſus jalgpalliliiduſt wälja heideti.

... Wõiſtlus oli, nagu öeldud, üldiſelt kaunis loid. Head tööd tegi Puuõli poolkaitſe, kuna eduriwi ſuutis teiſe ilma ſaata ainult ühe narwalaſe!“

Aga pall, küſib wõib olla mõni lugeja. Kuhu jäi pall, kuipalju oli wärawaid?

Lugu on ſelline, et wärawaid ei olnudki, ſeſt pall püſis kogu aja lahtilöömatuna tſentris. Kellelgi ei tulnud meeldegi palli lüüa. Juhannes Killip.

15. septembril s. a. on Kohtu- ja Siseministeeriumi Administratiiw-ala Kirjastuse 4-as eelloosimine. Lõpploosimine 15 okt. s. a. Peawõit 1.000.000 senti.

Suurele ‚kergitati' karistuſt

Kuidas kaaspummeldaja wõttis raha „hoiule".

8 kuud järelemõtlemist.

17. weebruaril ſõites Kohtla-Järwelt kodukohta, warastati hobuſereele magama jäänud Johannes Timuski taskuſt taskuraamat ühes rahaga. Raha kadumiſt leidis T. alles kodus, milleſt teatas politſeile, kes aſus asja ſelgitama.

Nüüd ſelgus, et T. pummeldanud päewal Kohtla-Järwel kellegi Eduard **Suure** nimeliſe iſikuga, kellega ſõitnud ka hiljem Kohtlaſt wälja. Teel koju joonud T. ühes S.-iga Kohtlaſt kaaſawõetud wiinapudeli tühjaks, mispeale magama jäänud. T. uinakut kaſutas S. ja kadus reelt ühes rahaga. Samal päewal läks politſeil korda leida S-i ühes warastatud rahaga. Ülekuulamiſel ſeletas S., et T. uinudes annud raha temale hoiule, kuid politſei S-i ſeletuſt ei uskunud ja näpumees wõeti warguſe pärast wastutuſele.

4. ſeptembril oli „rahahoidja" Narwas Rakwere-Paide rahukogus wastuſt andmas. Ka ſiin kordab S., et T. annud raha temale hoiule, ſeſt kartnud, joobnud peaga kaotab raha teele.

Et S. end ſüüdi ei tunnistanud, ſiis kuulati üle tunnistajad, kellede ſeletuste waral tehti kindlaks, et S. wõttis raha „hoiule".

Kohtunik: „Kaebealune S., kohus annab teile wiimaſe ſõna."

Nähes, et wale on awalikuks tehtud, katſub S. wiimaſes ſõnas paluda endale wähema karistuſe määramiſt, kuid lauſub mõnehetkeliſe waikoleku järele: „Palun karistuſt **kergitada**."

Kohus oli S-i palwega päri ja karistas teda 8-kuuliſe wangistuſega. Kohe peale kohtuotſuſe wäljakuulutamiſt wõeti S. wahi alla ja toimetati Narwa wangimajja trellide taha.

Ringhääling uuel lainel.

Kuuldawus olewat tuntawalt tõusnud.

Raadiokuulajatelt kogutakse andmeid.

Eelmise nädala lõpupäevadel läks Tallinna ringhääling uuele lainepikkusele üle, kuna Rooma laine, millel juuni-, juuli- ja augustikuudel katsetati, küllalt otstarbekohaseks ei osutunud. Uueks laineks on Milaano laine (500,8), ja nagu ringhäälingu juhatuse poolt kogutud andmed kõnelevad, on ringhäälingu kuuldavus õige tuntavalt tõusnud. Nii näiteks on Tallinn väga hästi kuulda Saaremaal, Haapsalus, Rakveres ja Tartumaal, kuna vaid Mõisaküla, Viljandi ja Narva-Jõesuu kurdavad, et teised jaamad kuuldavust segavad. Arvatavasti on segajaks jällegi Leningrad, sest täh. kohtades kostab just üks vene jaam läbi. Esialgul kardeti, et Viin takistab Milaano lainel töötamist, aga et Viini raadiojaam oma saatevõimelt kuigi tugev pole, siis ei tee ta meie raadiokuulajatele mingisuguseid takistusi.

Neil päevil saadeti ringhäälingu poolt üle maa kõikidele raadiokuulajatele ankeetlehed välja, milledega kogutakse andmeid Tallinna kuuldavuse kohta. Ankeetlehtedele vastamise tähtajaks on 20. september, milliseks ajaks siis peaks selguma üldine pilt, kui ka see, kas võib Milaano lainele töötama jääda või mitte.

Riigiwanem käis Kohtlas.

Külaskäik tööstustesſe filmiti.

Äpardus erarongiga.

Laupäewal ſaabus Riigiwanem K. **Päts** ühes majandusminiſtriga reiſijate rong nr. 5 kell 6.00 hommikul Kohtla jaama, kus tema ſalongwagun maha haagiti. Kl. ½8 wiis eriwedur hra Riigiwanema ühes ſaatjaskonnaga Kohtla-Püſſi jaamade wahel aſuwaſſe, nimetud ingliſe kaewanduſſe, kus wiibiti kella 10. Selle järele ſõideti jälle Kohtla jaama. Siit lahkus hra Riigiwanema rong nr. 200 (piimarong) kell 10.30 ja jõudis „Kiwiõlisſe" kell 11.17.

Jaama olid ilmunud Riigiwanemat wastuwõtma wabriku adminiſtratſioon ühes kindral **Laidoneriga** ning kohalik orkester mängis wastuwõtu-marſſi. Tſeremonii lõppedes mindi waatama kaewanduſt ja wabrikut. Sellele järgnes lõunaſöök. Hra Riigiwanem tuli jaama tagaſi kell 15.30 ja aſus oma ſalongwaguniſſe. Pea ſaabus Narwa poolt kiirrong nr. 22, mille külge haagiti ſalongwagun ja kell 15.56 lahkus hra Riigiwanem ühes ſaatjaskonnaga orkestri helide ja jaama kogunud rahwa terwituste ſaatel. Külaskäik mõlematesſe tööstustesſe filmiti.

Kui rong hra Riigiwanemaga wäljus Kadrina jaamaſt peale mõnekümnemeetriliſe liikumiſe, jäi ſee korraga ſeisma. Arwati, et keegi rongi alla jäi, kuid peagi ſelgus, et jaam unustas wäljaſõiduks pöörangu ſeadmata, mille pärast ei ſaadud peateele ſõita. Wiga parandati kohe ja ſõit läks edaſi wahejuhtumisteta.

Taskuwaras „Ilmariſe" peoſaalis.

Pikanäpumees, kes ei mäletanud, et näppas.

3. ſeptembril oli Narwas Rakwere-Paide rahukogus warguſe pärast wastuſt andmas juba warem warguste pärast karistatud Waſſili **Tſhernowi** nimeline iſik. Nii kuidas kohtus awaldatud. T. ſüüdistuſeſt ſelgus, ſündis wargus 26. aprillil 1930. a. Narwas E. S. „Ilmariſe" peoſaalis, kus T. ajas oma käe kellegi Rudolf Sajori westitasku ja näppas ära 35 krooni.

See „näputöö" tuli aga õige ruttu awalikuks ja T. paigutati Narwa wangimajja trellide taha. Politſeiliſel ülekuulamiſel ſeletas T., et omateada ta warguſt korda ei ſaatnud, kui aga tunnistajad ſeda nägid, ſiis wõis ju olla, et tema ſeda tegi.

Kohtus tunnistas ta aga end ajawiitmata ſüüdi ja palus kergemat karistuſt, lubades tulewikus elada auſalt.

Kohus arwestades T. lubaduſega, karistas teda kõige wäikſema karistuſega, 2½ a. wangiroodu̇ga.

Kui mudilane huwitub spordist...

4. ſkp. õhtul, kella 21.30 ajal märgati Narwa jaama 3. klaſſi ooteruumi pingil magawat umbes 5—6 aastaſt poiſikeſt. Poiſike äratati magamaſt üles ja päriti elukoha ning nime järele. Wäike mees ſeda aga ei teadnud, küll aga ſeletas ta, et käinud ſpordiplatſil jalgpalliwõistluſt waatamas, hakanud ſiis koju tulema, kuid olnud külm ja ka wäſinud, tulnud jaama ſoendama, kus pingil istudes uinunud.

Põrſakaupmehed ſõidawad raudteel „jäneſt".

Narwa raudteelaste ringkonniſt kuuleme, et wiimaſel ajal on raudteelt „jäneſt" ſõitmine jällegi laiemalt maad wõtnud. Eriti maiad olewat „jänesſõiduks" põrſa- ja loomakaupmehed, kes hulgakeſi loomadega ühes waguniſ ſõidawad.

Hiljuti toimetaſid raudteelaſed omal algatuſel haarangu mis ka tulemuſt andis. Tabati nimelt terwelt kümnekond „jäneſt", kes wastawatele wõimudele üle anti.

Ministeeriumikooli ajalugu ilmumas.

Adw. N. Wildenaul on kawatſus wälja anda miniſteeriumikooli ajalugu. Endiſi õpilaſi palutakſe mälestuſi ja muljeid ſaata adw. N. Wildenaule, Jõhwi.

Lugusid paragrafi-kojast.

9 aastat ſealiha eeſt.

4. ſeptembril oli Rakwere-Paide rahukogus wastuſt andmas tuntud waras Ferdinand **Kroon**, kes mõni aeg tagaſi toimis Narwas peſuriide warguſe, ſiis Kraawi tän. 20 Linda Paumi elukorteris peſu warguſe ja Waestemaja tänawal nr. 14 elulewa Anna Wortſowſki ſahwriſt 6 klg. ſealiha warguſe.

K. tunnistas kohtus kõigis kolmes warguſes end ſüüdi ja palus kergemat karistuſt. Kohus mõistis teda igas asjas eraldi 3. a. wangiroodu, mis kokku teeb 9 a. wangiroodu.

Jaanilinna pussitaja pokri.

4. ſeptembril ſeiſis Narwas Rakwere-Paide rahukogu punaſe laua ees puſſikangelane Iwan **Kudrjawtſew**, kes 11. aprillil Jaanilinnas restoran „Naroowas" lõi Konstantin Wjaltſewi nimeliſele iſikule kaks haawa puſſiga kõewarde. Paludes kergemat karistuſt, tunnistas W. kohtulaua ees end puſſitamiſes ſüüdi.

Kohus mõistis teda 1 a. st. wangiroodu.

„Kiwiõlis" wallandati töölisi.

4. ſkp. wallandati „Kiwiõli" tööstuſes 39 töölist, kes olid palgatud ajutiſelt tööle Krulli wabriku poolt, kes ſeal maſinaid kõik uude oſakonda üles ſeadis. Kuna uued maſinad kõik ülesſeatud ja töötamiſeks täiesti kõlbuliſed, ſiis ülesſeadmiſte tööde lõppemiſel tuli ka ſel alal töötawatele lõpuarwed esitada.

Tulekahju Jaanilinnas.

Tuli ſai alguſe ſüteſt.

Öõl wastu 6. ſeptembrit läks Jaanilinnas Uus liin nr. 90 maja hoowil aſuw puukuur põlema, ning häwis lühikeſe aja jooksul ühes ſeesolewaga. Tuli, mis kustutati kohale ilmunud tuletõrje poolt, ſai alguſe eelmiſe päewal kuuri wiidud tuhaſt ja ſüteſt, mis ei olnud weel lõplikult kustunud. Omaniku kahju 2000 krooni.

Kaks kaotuſt.

Soomlaſed häwiſid narwalastele.

6. ſeptembril mängiſid Narwa linnaſpordiwäljal Soome meeskond — Kotka Palloſeura ja Narwa „Wõitleja." Soomlaſed häwiſid narwalastele 7:0, poolajaks 5:0. „Wõitleja" oſutas kohati kaunist ning kombinatſioonirikast mängu. Soomlaste edu pidurdas aeglus pallikäſitamiſel.

Pühapäewal mängis Kotka Palloſeura Narwa koondusmeeskonnaga ja kaotas koonduſele 5:1.

Draamastuudio algab ringreisi.

Eelolewal laupäewal — ſ. o. 12 ſkp. aſub Draamaſtuudio teater oma järjekorraliſele ülemaaliſele ringreiſile.

Repertuaaris Hugo Raudſepa wiimane teos — 3-e waatusl. komöödia „Põrunud aru õnnistus." Näitejuht — Paul Sepp. Dekoraator — Bernh. Roſenwald.

Eſinetakſe:

Harjumaal — Kohilas — 12. ſkp.; Hageris ja Juurus — 13. ſkp.; Raplas — 14. ſkp.; Rehtnas — 15. ſkp.

Pärnumaal — Wändras — 16 ſkp. Toris — 17. ſkp.; Pärnus — 18. ſkp.; Kilingi-Nõmmel — 19. ſkp; Abjas — 20 ſkp.; Karkſi-Nuias — 21 ſkp.; Mõiſakülas — 22 ſkp.

Wiljandimaal — Wiljandis 23. ſkp.; Wõhmas 24. ſkp.

Järwamaal — Türil — 25. ſkp.; Paides — 26. ſkp.; Järwa-Jaanis — 27.; Tapal — 29. ſkp.

Wirumaal — Kadrinas — 30. ſkp.; Rakweres — 1. oktoobril; Kabalas — 2. okt.; Kohtla-Järwel — 3. okt.; Konjus — 4. okt.; Narwas — 5. okt.; Auweres — 7. okt.; Waiwaras — 8. okt; Jõhwis — 9. okt.; Lüganuſel — 10. okt; Sondas — 11. okt.

Nädal hiljem wäljub teine ringreis Walentin Katajew'i „Ringi kwadratuur'iga". See ringreis eſineb kohtades, milliſed wäljajäänud 1. ringreiſikawaſt, peamiſelt Lõuna-Eestis.

Tellige „Alutaguse Teatajat".

Nendes pangaruumides käiſid rööwlid.

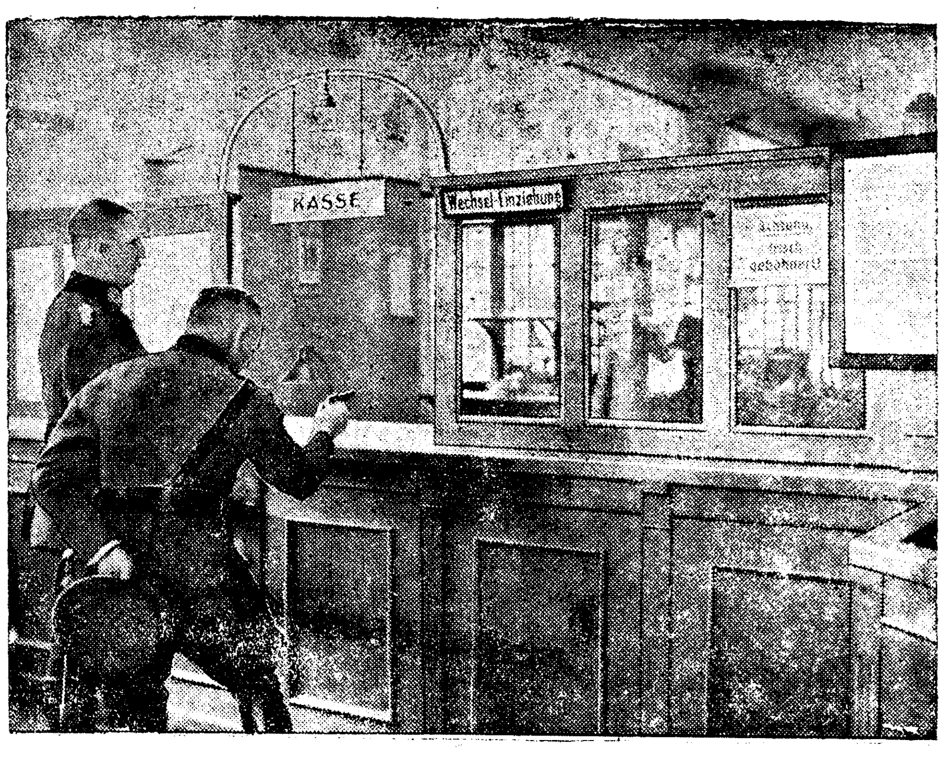

Saksa riigipanga osakond Berliinis, Schünebergis. Politsei waatab järele, kuidas raha röövimine kassast wõis sündida. Kaks noormeest, mõlemil näokatted ees, astusid sinna sisse päise päewa ajal, kella 12 paigu. Kummalgi olid mõlemas käes rewolwrid ja paugud hakkasid kohe käima. Üks mees hüppas kassa aknast sisse, haaras sealt niipalju raha, kui sai, ja siis jooksid mõlemad välja, istusid mootorratastele ja kadusid.

Kuhu kadus kingsepa raha?

Kojamees, kes olewat warastanud, kuid ſiiski ei warastanud.

70.000 s. kadus kui tina tuhka.

Öõl wastu 26. nowembrit 1930. a. tungiſid wargad Peetri pl. nr. 8 elulewa kingſepp Bankowi elukorteriſſe ja wiiſid ära 70.000 ſenti raha. Korterisſe pääſemiſeks purustaſid wargad ukſeluku. Wargus ſündis ſel ajal, kui B. wiibis kinos.

Warguſeſt teatati kriminaalpolitſeile. Kahtlus warguſes langes ſamas majas Bankowi naabruſes elulewa kojamehe Waſſili **Grigorjewi** peale. Ülekuulamiſel Grigorjew end ſüüdi ei tunnistanud. G. on kodakondſuſeta iſik, 72 a. wana. Warem on tema kaks korda karistatud warguste pärast. 3. ſeptembril oli ſee warguſelugu Narwas Rakwere-Paide rahukogus arutuſel. Grigorjew end ſüüdi ei tunnistanud, waid palus end õigeks mõista. Kohtu poolt kuulati üle rida tunnistajaid, kellede ſeletusteſt aga ei ſelgunud, et G. oleks toiminud warguſe.

Kohus mõistis Grigorjewi kohtulikult õigeks.

Iga 362 elaniku kohta auto.

Eestis üle 3000 mootorſõiduki, ſelleſt 44 protſ. Tallinnas.

Takſiautode palawik möödunud.

Riigi statistika keskbüroo andmetel oli tänawu aasta alul üle riigi liikwel 3081 autot ja 550 mootorrataſt. Autodeſt on kõige enam ſõiduautoſid — 1777, järgnewad weoautod 1118, autobuſſe 180 ja ſanitaarautoſid 6.

Olgugi et wiimastel aastatel üldiſelt rahanappuſt tunti, on autode ja mootorrataste arw järjeſt tunduwalt tõusnud. Kui mõned aastad tagaſi pearõhku pandi weel ſõiduautode muretſemiſele, ſiis 1927. a. alates on pidewalt ſuurenenud weoautode arw. On ka aruſaadaw. Omal ajal walitſes meil ſõiduautode palawik. Osteti autoſid, ſuuremalt jaolt iſegi järelmakſu peale. Iga mees oli autoomanik ja hakkas takſomeheks. Tekkis takſoautode ülekülllus. Ei teenitud enam niigi palju, et auto järelmakſu ſummat oſade kaupa oleks ſuudetud ära taſuda ja nii mõnigi pidi wõla katteks auto maha müüma.

Ka wiimastel aastatel on ſõiduautoſid tublisti juurde muretſetud, nüüd juba aga peamiſelt iſiklikuks tarwituſeks.

Suhteliſeſt olemasolewaſt 3081 autoſt aſub 2312 autot (75%) linnades, ülejäänud oſa on waldades ja alewites. Tallinnas aſub 44% kõigiſt autodeſt ja 38% mootorratasteſt. Autode pooleſt on Tallinn nii mõneſtki meie naaberriigi pealinnaſt ees. Nii näiteks wõib Riias weel tähele panna tugewat wõistluſt takſoauto ja woorimehe wahel. Igatahes ei paista autode rohkus ſeal niiwõrd ſilma kui Tallinnas, ſeejuures on ka woorimehi rohkesti. Tallinnas kipuwad woorimehed aga peaaegu täiesti wälja ſurema.

1924. a. tuli meil weel keskmiſelt iga 1250 elaniku kohta üks auto, 1930. aastal aga oli juba iga 362 elaniku kohta auto, kusjuures autode ſagedus linnades oli 7 korda ſuurem kui maal.

Tallinnas, kus autoſid kõige tihedamalt, tuli 97 elaniku kohta üks auto.

Suwitusrongid kaowad käiguſt.

1. ſeptembriſt alates muudatus raudteeſõiduplaanis.

Suwitus-hooaja lõppemiſel, 1. ſeptembriſt jääwad käiguſt ära ſuwitusrongid:

Nr. 9, Tallinn-Narwa, wäljus Tallinnaſt igal laupäewal kell 13.40.

Nr. 17, Tallinn-Haapſalu, wäljus Tallinnaſt igal laupäewal kell 13.35.

Nr. 131, Keila-Paldiski, wäljus Keilaſt igal laupäewal kell 14.25.

Nr. 132, Paldiski-Keila, wäljus Paldiskiſt igal laupäewal kell 15.15.

Nr. 23, Tallinn-Tapa, wäljus Tallinnaſt igal pühapäewal kell 8,23.

Nr. 7. Tallinn Sadam-Pärnu, wäljus Tallinn ſadamaſt igal pühapäewal kell 7.00.

Nr. 137. Pääsküla-Paldiski, wäljus Pääskülaſt igal pühapäewal kell 20.25.

Nr. 10, Narwa-Tallinn, wäljus Narwaſt igal pühapäewal kell 20.25.

Nr. 18, Haapſalu-Tallinn, wäljus Haapſaluſt igal pühapäewal kell 23.00

Nr. 24, Tapa-Tallinn, wäljus Tapalt igal pühapäewal kell 20.00

Nr. 8, Pärnu-Tallinna ſadam, wäljus Pärnuſt igal pühapäewal kell 21.01.

Nr. 138, Paldiski-Tallinn, wäljus Paldiskiſt igal pühapäewal kell 22.10.

Mida kõike warastatakſe...

3. ſeptembril oli Narwas Rakwere-Paide rahukogus arutuſel 16. märtſil Narwas Seene tän. 7 aſuwa elumaja wäljakäigu koha ſeinte wargus. Kaebealuſena ſelles asjas ſeiſis kohtulaua ees Iwan **Afanasjew**, kes warguſes politſeil ülekuulamiſel ſüüdi ei tunnistanud. Ka kohtus A. end ſüüdi ei tunnistanud. Peale tunnistajate ülekuulamiſt mõistis kohus Afanasjewi ſüütõenduste puuduſel kohtulikult õigeks.

Jõhwi wallamaja 1. juuniks 1932. a. walmis.

Jõhwi wallawalitſus loodab 1932 aasta juuniks kolida uude majja. Ehitusettewõtja Weigel tahab maja wäliſed ehitustööd lõpetada ſel ſügiſel.

Øllesõpradele soowitab

Jõhwis, turupl. 1. telef. 41.

„Liwonia“ õlleladu

Jõhwis, turupl. 1. telef. 41.

ØLUT.

Ainukene eesti õlu wäljaspool trusti.

Oppetöö Virumaa Rahvaülikoolis

algab 1. nowembril ja kestab kuni 1. maini. Koolis õpetatakse üld- kui ka eriaineid (põllumajandus, kodumajapidamine, käsitöö jne.). Õpetus on maksuta. Õpilased elavad koolis koos õpetajatega ühise perena; ülespidamiue ühes korteri, kütte ja walgustusega maksab 15 kr. kuus.

Ülesanda koolijuhatajale aadressil:
Wirumaa Rahwaülikool, Kunda

Kartulid weel kaswawad, kuid masina olen juba leidnud

REIMA,

mis on lihtne oma ehituselt, eeskujulik ja kiiduwäärt töö korralikkuses ja odaw hinnas.

A. WILLERS
Jõhwis, turu plats 7. Telef. 40.

UUDIS

raadiotehnikas

APARADID

ilma akumolaatoriteta ja anoodpatareide!a

Hinnad alates kr. 150

A. SCHMIDT

Jõhwis, turu pl. 10 telef. 77.

Trükitöid

pidukuulutusi,
kirjaplanke,
arweplanke,
kihla- ja
laulatus kaarte,
matmislehti

wõtab wastu

„Alutaguse Teataja“ toimetus.
Rakwere t. 7-a.

Tellimised täidetakse ruttu.

Wanem ühistegeline rahaasutus

Narwa Ühispank

Narwa, Joala tän. oma majas.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

a) Wõtab raha hoiule tähtajalisele ja jookswale arwele ja maksab ajakohast %%.
b) Laenab raha wekslite ja kinniswarade kindlustusel.
c) Toimetab rahasaatmist ja tokumentide järele raha sissenõudmist.

Ühendus kõigi kodumaa rahaasutustega.
Ühispank seisab loowa töö teenistuses.
Kaswatage oma wara rahahoidmisega ÜHISPANGAS.
Rahwa jõud on ka riigi jõud.

Narwa Ühispanga Juhatus.

Kindel on perekond

kes oma waranduse tule wastu kinnitanud

Narwa Wastastikuses Tulekinnituse Seltsis

25-aasta eduka tegewuse järele liigetele suurem kinnitusmaksu alandus.

kuni 40 protsenti.

Kinnitusi wõtawad wastu

Narwa Ühispank ja Narwa Majaomanikkude Pank.

Päikesepoolne

KORTER

ühes werandaga Jõhwis, Sompa tn. 11 ära anda.

Sealsamas ka **wäiksemad korterid** saadawal.

Aasta lõpuni maksab „Alutaguse Teataja“ 180 senti.

Wäljast sisse sõitnud

klants

pesu triikija ja keemiline, puhastaja.

Jõhwis, Sompa tn. 11.

Wastutaw toimetaja: W. Mustel

O.-ü. „Narwa Kirjastus-ühiſuſe“ trükk.

Wäljaandja: o.-ü. „Narwa Kirjastus-ühiſus“.